

בני על דורות אחרונים חסרי הדעת

וַיִּשֶׁק יַעֲקֹב לְרַחֵל וַיֵּשֶׂא אֶת קְלוֹ וַיִּבְדֵּךְ (כט, יא) למה בכה יעקב אבינו?

בשם הרה"ק מקוצק זיע"א מובא: כי ראה שבדורות האחרונים יבואו אנשים בני בליעל, כופרים ושוטים, וישאלו: 'איך יעקב אבינו נישק את רחל בלי נישואין?!' יעקב אבינו בכה על בניו, שיגיעו לדרגה נמוכה ופחותה כזאת, לא יהיה להם קצה של הבנה ברוחניות, ויחשבו על קדושי עליון כאילו הם אנשים פחותים כמותם ח"ו. עלינו לדעת, שכל מה שעשה יעקב אבינו – על פי השכינה עשה, ועניינים נשגבים ועצומים תלויים ונרמזים בזה.

הפסוק אומר: "ועיני לאה רכות ורחל היתה יפת תואר ויפת מראה" (כט, יז). אין הכוונה ליופי חיצוני, כפי שסוברים בטעות אותם אנשים שכל מה שיש להם זה גשמיות, נהנתנות ותאוותנות... חס ושלום, אי אפשר ואסור לומר על יעקב אבינו כאילו הסתכל על יופי גשמי.

הרה"ק רבי שמחה בונים מפשיסחא זיע"א היה דורש על הפסוק במשלי (לא, ל), "שקר החן והבל היופי אשה יראת ה' היא תתהלל": יבוא דור, שלשקר יהיה חן, ולהבל יהיה יופי. ומי שבאותם ימים קשים יזכה להיות ירא ה' - אותו צריך להלל, כי יהיה קשה מאד להיות ירא שמים בתקופה הזאת, וכמעט שלא יישארו אנשים יראי ה'.

יעקב אבינו עמד והתפלל: "אם יהיה אלקים עימדי ושמרני בדרך הזה אשר אנכי הולך".

על איזו דרך התפלל יעקב אבינו?

יעקב אבינו ביקש על הדרך של הגלות הארוכה, שישמור הקב"ה את בניו אחריו. אפילו אלו שיש בהם יראת ה' יתקשו לעמוד מול השקר, שמקבל כל כך הרבה חשיבות. כולם נוהרים אחרי השקר, וחושבים שההבל הוא הדבר היפה ביותר.

האדמו"ר מגור שליט"א אמר לי כשהייתי אצלו: "היום, בדור הזה, יש ירידה תלולה של יום כנגד דור בדורות הקודמים".

"מה עושים?" שאלתי, והוא אמר: "אין פתרון. רק להתפלל ולהידבק ביראת ה'. צריך להיכנס ולהכניס את הילדים והנוער לתוך מסגרות קפדניות, בלי שום מתירנות, מסגרת בתוך מסגרת בתוך מסגרת".

למה? כי הדור מלא ב"שקר החן והבל היופי", לשקר יש הרבה מאד חן בדור הזה, ולהבל יש יופי בעיני אנשים. תראו כמה אנשים נגררים היום אחרי הבלים. מה מושך אנשים? אין היום הרבה מודעות על שיעורי תורה רציניים. מה כן יש? הרצאות "מדהימות" של הצוללן שטבע, הכומר שהתגייר, הנסיך האפריקאי, המת החי והחי המת. וזה כבר במקרה הפחות גרוע... ומה עם לשבת וללמוד שיעור גמרא, עם רש"י ותוספות?

ממי אתה צריך להתחזק, משחקן או זמר, שבקושי שומר שבת? הוא ילמד אותך מה האמת?! שמות הזמרים כתובים במודעות באותיות קידוש לבנה, ועל הרבנים כתוב בקטן, "בהשתתפות הרב הגאון פלוני אלמוני". עולה הזמר, מוחאים לו כפיים, מנשקים לו את היד ומבקשים חתימה.

למה? כי ההבל קיבל יופי והשקר קיבל חן. ה' ישמרנו ויצילנו.

אבל אשרי אדם שיזכה להיות בגדר "יראת ה' היא תתהלל". מי שמחזיק מעמד בניסיון הקשה, ומצליח גם בדור הזה להיות ירא שמיים, שכרו כפול ומכופל מן השמיים!

חידו וראיה את הטוב-ג

וכן כתב הגה"ק רבי יוסף חיים בעל הפנ איש חי זיע"א, שפדכרים של שמים (רוחניות) צריך להסתכל ממעל ולהגיע לקנאת סופרים המרבה חכמה, אף בארץ (גשמיות) – מתחת; יראה שיש גרועים ממנו ומדוע יצטרע אדם על עולם שאינו שלו?

וכתבו בעלי המוסר שבגמרא ברכות (מח): מובא שביום שנתנו הרוגי ביתר לקבורה תקנו רבותינו ברכת הטוב והמיטיב ששתי הטבות היו כאן: האחת – שלא הסריחו והשניה – שנתנו לקבורה. ותמוה מדוע תקנו ברכה זו בתוך ברכת המזון? וכי לא מצאו מקום אחר טוב יותר?

אלא שרצו לרמז לאדם דבר עצום, שהרי בטבע העולם האדם היושב בסעודה תמיד מוצא הוא מומים וחסרונות, פעם חסר מלח ופעם ירק כזה ופעם סוג שתיה כזה ובאו חכמים ורמזו לאדם: אתה מתלונן? בוא תראה מה זה כאב! בוא תתבונן על מה תקנו להודות, ואתה עוד לא מודה על מה שקבלת?

והאיר את עינינו הרה"ק התולדות יעקב יוסף מפולאנה זיע"א, שכאשר יצאו עם ישראל ממצרים והגיעו למרה לא יכלו לשתות מים ממרה פי מרים היו, ומשה רבנו זעק אל ה' והורהו עץ שישליך אל המים ואז מתקו המים וחי"ל הקדושים בארו שעץ זה היה עץ הירדופני שהוא מר ביותר ועל ידי זריקתו למים יעשה נס גלוי שלא רק שהמים לא יהיו מרים יותר אלא ימתקו.

אף בדרך הדרש והרמז באר הרה"ק זיע"א, שאמנם המים היו מרים וכיון שבני ישראל התלוננו וצעקו אל ה' הורה השם יתברך למשה רבנו להשליך את אותו עץ מר, וכשטעמו אותו, כבר המים המרים נחשבו להם למתוקים, משום שזהו טבע בעולם שכאשר טוב צועקים ומתלוננים, אף כאשר טועמים מעט מן הרע אז מעריכים ומשבחים את המצב בו היו.

וכך מספרת הגמרא נדרים (ג). שבשעה שרחל בתו של פלפא שבווע הוצאה מביתה משום שנשארה לרבי עקיבא, הלכו היא ובעלה לגור בבית התבן וחייו חיי צער ומן השמים רחמו עליהם ורצו להפיס את דעתם, ומה עשו? שלחו את אליהו הנביא בדמות של עני שבא לבקש תבן לכסות את התינוק שנולד זה עתה וכשראו רבי עקיבא ואשתו שיש אנשים שגם תבן לכסות את הילד אין להם הודו להשם יתברך על כך שלפחות יש להם תבן לרב לשכב עליו ולהתפסות בו כי זהו טבע שבא השם יתברך בעולם שכאשר אדם מתבונן מהו רע, מיד נותן הוא אל לבו להודות להשם יתברך על מה שיש בידו.

ומובא בגמרא חלין (ס): באור מדוע כתוב בפרשת הבריאה ויעש אלקים את "שני המארת הגדלים" ולאחר מכן "את המאור הגדל ואת המאור הקטן"? ובארה הגמרא שבאה הלכנה ואמרה להקדוש ברוך הוא שאי אפשר לשני מלכים בכתר אחד ואמר לה הקדוש ברוך הוא מעט עצמה ולאחר מכן רצה הקדוש ברוך הוא לפייס את הלכנה בכל מיני אופנים עד שלבסוף הרבה צבאותיה ושם מסכיבה כוכבים לרב.

והקשה הרה"ק רבי יצחק מוורקי זיע"א, מה פיוס יש כאן? הרי לאחר הפל היתה הלכנה גדולה פתחה ועתה נתמעטה? ובאר שללכנה יש על כל פנים מעט נחמה שאמנם אינה גדולה כמו החמה, אף יש קטנים ממנה והם הפוכים.

וכזה בעצם מסר השם יתברך קו ודרך לחיים לדעת שאין להתיאש בשום אופן! תמיד צריכים לדעת שגם אם לא זכיתי להגיע ל... יש עוד רבים שגם לא זכו להגיע למקום בו אני נמצא וכאשר חושבים זאת ומתבוננים בחסדים שהשם יתברך פן גומל עמנו ועל נסיד וטובותיה שפכל עת, הרי שלבנו יכול להיות מלא בשמחה, שבח ותהלה וכך נשוד את חיינו בעולם הזה מתוך שלוה ומנוחת הנפש.